

អាមេរិកកំពុងស៊ើបអង្កេតក្រុមហ៊ុនចិនដែលយកកម្ពុជាជាកន្លែង នាំចេញផលិតផលគេចពន្ធ

អនុប្រធានស្តីទីនៃស្ថានបេសកកម្មស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំនៅកម្ពុជា លោក អេរិន ឆ្វាតដេស (Arend Zwartjes) ក្នុងកម្មវិធីមួយនៅ សាកលវិទ្យាល័យបាក់ដំបង កាលពីថ្ងៃទី៧ ធ្នូ ២០១៧។ Photo courtesy of US Embassy in Cambodia

ដោយ ថន ថារ៉ូ RFA 2019-05-11

មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ស្ថានទូតអាមេរិកប្រចាំក្រុងភ្នំពេញបានឱ្យដឹងថា អាជ្ញាធរអាមេរិកកំពុងបើកការស៊ើបអង្កេតចំពោះក្រុមហ៊ុនចិន មួយចំនួនដែលប្រើប្រាស់ទឹកដីកម្ពុជា នាំទំនិញផលិតក្នុងប្រទេសចិនទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិក ដោយមិនបានបង់ពន្ធនាំចូល សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលមានចំនួនរាប់សែនដល់រាប់លានដុល្លារអាមេរិក។

អនុប្រធានស្តីទីនៃស្ថានបេសកកម្មស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំនៅកម្ពុជា លោក អេរិន ឆ្វាតដេស (Arend Zwartjes) បាន ថ្លែងប្រាប់អាស៊ីសេរីថា ទន្ទឹមនឹងការវិនិយោគ និងការអភិវឌ្ឍរបស់ចិន ដែលគ្របដណ្តប់លើសលប់ស្ទើរគ្រប់វិស័យនៅកម្ពុជា ហានិភ័យជាច្រើនក៏កំពុងតែកើតមានឡើងផងដែរ ។ លោកលើកឡើងថា ក្រុមហ៊ុនចិនជាច្រើនបានព្យាយាមប្រើប្រាស់ទឹកដី កម្ពុជា ដើម្បីនាំចេញនូវទំនិញដែលផលិតក្នុងប្រទេសចិនចូលទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិក ដោយគេចវេះពីការបង់ពន្ធដល់ អាជ្ញាធរអាមេរិក ដែលបញ្ហានេះបានធ្វើឱ្យអាជ្ញាធរអាមេរិកកំពុងបើកការស៊ើបអង្កេត និងមានវិធានការណ៍មួយចំនួនដល់ ក្រុមហ៊ុនចិនដែលបានរំលោភច្បាប់អាមេរិក។ លោកបន្តថា នៅក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ក្រសួងសន្តិសុខមាតុភូមិ អាមេរិក បានបើកការស៊ើបអង្កេតចំនួន១៤ករណីទៅលើក្រុមហ៊ុនចិនដែលមានការិយាល័យនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលត្រូវ

បានសង្ស័យថាបានព្យាយាមគេចវេចពីការបង់ពន្ធទំនិញនាំចូលទៅអាមេរិក ដោយប្រើប្រាស់ប្រទេសកម្ពុជាជាចំណុចឆ្លងកាត់។ លោកបន្តថា ក្រុមហ៊ុនចិនទាំងនេះ បាននាំចូលទៅអាមេរិកនូវផលិតផលសម្រេចពីប្រទេសចិន ប៉ុន្តែដាក់ឈ្មោះថា “ផលិតនៅ ប្រទេសកម្ពុជា” ទៅវិញ (Made in Cambodia) ៖ «សំរាប់ប្រទេសកម្ពុជាវិញ មានឱកាសច្បាស់ដូចជាកំណើនវិនិយោគប្រាក់កំណើន នៃការនាំចេញរបស់កម្ពុជា ប៉ុន្តែក៏មានហានិភ័យផងដែរ ក្រុមហ៊ុនអាចមានបំណងគេចពន្ធគុយ ហើយនាំចូលផលិតផលទៅ ក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក តាមរយៈការផ្ទេរទំនិញពីនាវាមួយទៅនាវាមួយ។ ផ្នែកគុយរបស់អាមេរិក បានធ្វើការស៊ើបអង្កេតរួចហើយ ហើយបានពិន័យក្រុមហ៊ុនចិនមួយចំនួន ដែលគេចការបង់ពន្ធគុយ នៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក ដោយបានបញ្ជូនទំនិញឆ្លងតាម ប្រទេសកម្ពុជាសិន។

លោក អេរិន ធាតុជេស បានបន្តទៀតថា ក្រសួងសន្តិសុខមាតុភូមិអាមេរិក បានផ្តល់ឈ្មោះក្រុមហ៊ុនចិនមិនតិចជាង ៥ក្រុមហ៊ុន ឡើយ ដែលមានការិយាល័យនៅកម្ពុជា ទៅឱ្យភ្នាក់ងារគុយនិងការពារព្រំដែនរបស់ខ្លួន ដើម្បីស៊ើបអង្កេតនិងត្រួតពិនិត្យ ទៅតាមច្បាប់សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលក្នុងនោះរួមមានការដាក់ពិន័យផ្នែករដ្ឋបាល និងការដាក់ពិន័យផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌជាដើម។ លោកបន្តថា ទឹកប្រាក់ដែលក្រុមហ៊ុនចិនទាំងនោះ បានគេចវេចក្នុងការបង់ពន្ធដល់អាជ្ញាធរអាមេរិកមានចំនួនរាប់សែន រហូតដល់រាប់លានដុល្លារអាមេរិក ហើយទំនិញដែលក្រុមហ៊ុនចិនទាំងនោះនាំចូលមានដូចជា ឈើក្តារសម្រាប់ធ្វើកម្រាល ទំពាក់ ដែកព្យួរខោអាវ អាស៊ីតអាមីណូ (Amino Acid) ម្សៅអាហារធ្វើពីពោត ស្រូវ ឬដំឡូង និងបំពង់ដែកថែបជាដើម។ ស្ថានទូត អាមេរិក មិនបានបញ្ជាក់ឈ្មោះក្រុមហ៊ុនចិនទាំងនោះទេ។

ទំហំពាណិជ្ជកម្មដែលកម្ពុជានាំចូលពីអាមេរិកក្នុងបរិមាណតិច តែកម្ពុជាបាននាំចេញទំនិញទៅអាមេរិកវិញក្នុងបរិមាណច្រើន គឺក្នុងតម្លៃសរុបដល់ទៅជាង ៣ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយឆ្នាំ។ ដោយឡែកជាមួយប្រទេសចិនវិញ កម្ពុជានាំចេញទំនិញ ទៅកាន់ទីផ្សារប្រទេសចិនក្នុងតម្លៃសរុបប្រមាណជាង ៧៥០ លានដុល្លារអាមេរិកប៉ុណ្ណោះ។

អាស៊ីសេរីបានព្យាយាមទាក់ទងទៅស្ថានទូតចិនប្រចាំនៅកម្ពុជា ដើម្បីសុំការបញ្ជាក់ពីរឿងនេះប៉ុន្តែពុំមានការឆ្លើយតបឡើយ។

អ្នកនាំពាក្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា លោក ផៃ ស៊ីផាន បានថ្លែងប្រាប់អាស៊ីសេរី កាលពីថ្ងៃទី៩ ឧសភាថា កម្ពុជាមិនមានការរើសអើង ដល់ប្រទេសណាមួយដែលមានបំណងមកវិនិយោគនៅកម្ពុជានោះទេ ហើយកម្ពុជាចាត់ទុកប្រទេសចិននិងសហរដ្ឋអាមេរិកជា មិត្ត ដូចនេះកម្ពុជាចង់បាននូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការវិនិយោគវិនិយោគវិស័យពាណិជ្ជកម្មនិងវិស័យផ្សេងៗក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលជួយថែរក្សានូវស្ថិរភាពនិងសន្តិភាពរបស់កម្ពុជា។ លោកបន្តថា កម្ពុជាស្វាគមន៍ចំពោះការស្រាវជ្រាវស៊ើបអង្កេតរបស់ អាជ្ញាធរអាមេរិកទាក់ទងនឹងការលើកឡើងដែលថា មានក្រុមហ៊ុនចិនមួយចំនួន បានប្រើប្រាស់ទឹកដីកម្ពុជាក្នុងការនាំទំនិញ ដែលផលិតក្នុងប្រទេសចិនទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិក ដោយរំលោភច្បាប់ពន្ធដារសហរដ្ឋអាមេរិក។ លោកបានហៅអំពើ ទាំងនោះថា ជាបទឧក្រិដ្ឋហើយកម្ពុជាមិនបានចូលរួមពាក់ព័ន្ធនោះទេ ៖ «នៅក្នុងគោលការណ៍ច្បាស់លាស់របស់កម្ពុជា យើង មិនចូលរួមក្នុងអំពើថោកទាប និងការបោកប្រាស់នោះទេ យើងគោរពនូវគោលការណ៍ពាណិជ្ជកម្មរវាងប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយ ប្រទេសដទៃទៀត រាប់ទាំងសហរដ្ឋអាមេរិកផងដែរ។ ហើយសូមបញ្ជាក់ថាយើងស្វាគមន៍ចំពោះការស៊ើបអង្កេតនូវក្រុមហ៊ុន ណាដែលលួចលាក់ បញ្ចេញទំនិញមិនបានផលិតនៅកម្ពុជា ហើយបិទផ្ទះកម្ពុជា ដើម្បីនាំចូលទៅប្រទេសដទៃទៀតហ្នឹង គឺជា អំពើឧក្រិដ្ឋ។ កម្ពុជាមើលឃើញសហរដ្ឋអាមេរិកជាមិត្ត។ យើងមើលឃើញប្រទេសចិនក៏ជាមិត្តដែរ ដូច្នេះកម្ពុជាចង់បាននូវកិច្ច

សហប្រតិបត្តិការ ដែលបង្កើនទំនាក់ទំនងល្អក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម។

ការធានាស្ថានទូតអាមេរិកប្រចាំកម្ពុជា លោក ម៉ៃខល ញូបៀល (Michael Newbill) បានថ្លែងនៅក្នុងកម្មវិធីពិភាក្សាមួយស្តីពី ឥទ្ធិពលពាណិជ្ជកម្មរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិន នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា កាលពីដើមខែមេសាកន្លងទៅ ដោយបញ្ជាក់ថា អស់ រយៈពេលជាង ៧០ឆ្នាំមកនេះ សហរដ្ឋអាមេរិក បានដើរតួជាមេដឹកនាំលើពិភពលោក សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មដោយសេរី ស្មើភាព ហើយអាមេរិកជាប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហមួយនៅលើពិភពលោក ។ លោក ម៉ៃខល ញូបៀល ក៏បានលើកឡើងផង ដែរថា ចាប់តាំងពីប្រទេសចិនបានចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកក្នុងឆ្នាំ២០០១ មក ប្រទេសចិនមិនបាន គោរព និងអនុវត្តច្បាប់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដែលធ្វើឱ្យប្រទេសចិនគេងចំណេញនូវផលប្រយោជន៍ជាច្រើនក្នុងវិស័យទំនាក់ទំនង ពាណិជ្ជកម្ម។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តីលោកថាសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិកនៅតែរឹងមាំ និងនៅតែនាំមុខគេលើពិភពលោកក្នុងវិស័យ ជាច្រើន ហើយអាមេរិកនឹងនៅតែបន្តការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនដោយបើកចំហ តម្លាភាព ការគោរពច្បាប់ និងប្រើវិធីសាស្ត្រផ្អែក តាមទីផ្សារ ដើម្បីធានានិងរក្សាបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន។

ស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំនៅកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា បានបង្ហាញសារមួយនៅលើទំព័រហ្វេសប៊ុករបស់ខ្លួនដោយ លើកឡើងថា ប្រទេសចិនគឺជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មធំជាងគេរបស់ប្រទេសកម្ពុជា តែទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មនេះចំណេញខ្លាំងទៅ ខាងប្រទេសចិន។ សាររបស់ស្ថានទូតបន្តទៀតថា ទំនិញប្រមាណ ៨៧% គឺនាំចូលមកពីប្រទេសចិន ដែលមិនជួយដល់ការធ្វើ ឱ្យមានការងារ ឬជួយដល់ឧស្សាហកម្មដូចទំនាក់ទំនងរបស់ប្រទេសកម្ពុជាជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក ឬសហភាពអឺរ៉ុបនោះទេ។ សាររបស់ស្ថានទូតអាមេរិកក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា ប្រទេសកម្ពុជាបានងាកចេញពីយុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលមានតុល្យភាពនិង លក្ខណៈចម្រុះ ឆ្ពោះទៅរកយុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលមានការពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើប្រទេសចិន។

ក្រោយស្ថានទូតអាមេរិកបង្ហាញសាររបស់ខ្លួន លោក ខៀវ កាញារីទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានបានសរសេរលើទំព័រហ្វេសប៊ុករបស់ លោកនៅថ្ងៃទី២០ មេសា ដោយនិយាយមិនចំណ្រោះហើយដាក់ផ្ទៃផ្កាឱ្យអាមេរិកថា ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយនូវព័ត៌មានមិនពិត ទៅវិញ។ លោក ខៀវ កាញារីទ្ធ បានលើកឡើងនៅក្នុងសារនោះថា ប្រហែលមានតែនៅស្រុកខ្មែរទេ ដែលស្ថានទូតមួយបញ្ចេញ ដំណឹងក្លែងបន្លំ (Fake News) វាយប្រហារប្រទេសម្ចាស់ផ្ទះផង វាយប្រហារប្រទេសមួយទៀតដែលខ្លួនមានទំនាក់ទំនង ស្ថានទូតជាមួយផង។ លោក ខៀវ កាញារីទ្ធ បន្តទៀតថា កម្ពុជាមានតែចង់កសាងទំនាក់ទំនងល្អជាមួយគ្រប់ប្រទេស ពិសេស ជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក តែមនុស្សខ្លះប្រឹងដុតកម្លាចទំនាក់ទំនងនេះ ព្រោះតែភាពអគតិរបស់ខ្លួនទៅវិញ។

ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីលោក ខៀវ កាញារីទ្ធ បានបង្ហាញសារដៀមដាមឱ្យស្ថានទូតអាមេរិក ស្ថានទូតចិនប្រចាំនៅកម្ពុជា ក៏បានបង្ហាញ សារឆ្លើយតបនឹងស្ថានទូតអាមេរិកផងដែរ ដោយអំពាវនាវឱ្យពលរដ្ឋកម្ពុជាមានការប្រុងប្រយ័ត្ន ព្រោះសហរដ្ឋអាមេរិកកំពុងតែ បង្កបញ្ហាម្តងទៀតជាមួយប្រទេសចិន ទាក់ទងនឹងបញ្ហាឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។ ក្នុងន័យហាក់ដូចជាទទួលស្គាល់ការពិតរបស់ ខ្លួន សាររបស់ប្រទេសចិនបន្តថា វាគឺជារឿងធម្មតាទេ ព្រោះនៅក្នុងពិភពនៃសកលភារូបនីយកម្ម សកម្មភាពពាណិជ្ជកម្ម តែងតែធ្វើដំណើរហួសពីកម្រិតទ្វេភាគី។ សាររបស់ស្ថានទូតចិនក៏បានដាក់ផ្ទៃផ្កាឱ្យអាមេរិកដោយលើកជាសំណួរថា តើ អាមេរិកបានជួយអ្វីខ្លះដល់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងការកសាងហេដ្ឋារចនាផ្លូវថ្នល់និងវិស័យថាមពលអគ្គិសនីជាដើម នៅពេលដែល ប្រទេសចិនបានកសាងផ្លូវធំៗ ឬ highway នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបាន ចំនួន៣១ខ្សែ និងបានសាងសង់ស្ថានចំនួន ៨ ដែលមាន

ប្រវែងសរុបទាំងអស់ជាង ៣.០០០គីឡូម៉ែត្រ។ ចិនក៏បានលើកពិគុណសម្បត្តិរបស់ខ្លួនផងដែរ ដែលបានជួយកសាងស្ថានីយ វារីអគ្គិសនីនៅកម្ពុជា ដែលស្មើនឹង ៨០%នៃសមត្ថភាពផលិតថាមពលអគ្គិសនីសរុបទាំងអស់នៅកម្ពុជា។

ដោយមិនបរិយាយអ្វីច្រើន កាលពីថ្ងៃទី២១ ខែមេសា ស្ថានទូតអាមេរិកក៏បានបង្ហោះសារខ្លីមួយទៀតលើទំព័រហ្វេសប៊ុករបស់ ខ្លួនដោយលើកឡើងថា ២ឆ្នាំក្រោយពីក្រុមហ៊ុនសំណង់រដ្ឋរបស់ប្រទេសចិនបានសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីដ៏ធំមួយនៅប្រទេស អេក្វាដ័រ (Ecuador) ទំនប់នេះដូចជាគ្មានដំណើរការសោះ។ សំណង់គ្មានគុណភាព ហើយការសាងសង់គ្មានស្តង់ដារសុវត្ថិភាព មានន័យថា កសិករនៅផ្នែកខាងក្រោមត្រូវទទួលរងការជន់លិចជាញឹកញាប់។

រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ដែលជាស្ថាប័នមួយរបស់រដ្ឋាភិបាលលោក ហ៊ុន សែន បានរៀបចំកិច្ចពិភាក្សាមួយនៅថ្ងៃទី៣០ ខែ មេសា ស្តីពីការឆ្លើយត្រង់គ្នារវាងស្ថានទូតអាមេរិក និងស្ថានទូតចិននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ លោក សុខ ទូច ដែលជាប្រធាន ស្ថាប័នមួយនេះលើកឡើងស្រដៀងគ្នានឹងសាររបស់ស្ថានទូតចិនដែរ ថាអាមេរិកអាមេរិកគួរតែសាងសង់ស្ថាន ឬផ្លូវល្បឿន លឿននៅស្រុកខ្មែរ ដើម្បីប្រៀបធៀបជាមួយប្រទេសចិន។ លោកនិយាយបង្ហាត់គុណភាពផ្លូវដែលសង់ដោយអាមេរិក មិនល្អ ដូចផ្លូវ ស្ថាន និងសំណង់ដែលសាងសង់ដោយប្រទេសមហាមិត្តចិននោះទេ៖ «ពីមុនផ្លូវរបស់អាមេរិកល្អជាងគេ។ អាចចិននៅ ពេលខាងមុខ ធ្វើទន្ទឹមនឹងផ្លូវរបស់អាមេរិក ហើយហាយវេល្បឿនលឿន។ អ៊ីចឹងទេ គួរណាស់អាមេរិក ត្រូវធ្វើស្ថានមួយឱ្យល្អ ឬក៏ស្តាយវេ ឬក៏ហាយវេ ខ្ញុំជឿជាក់ថាពេលនោះមានការប្រៀបធៀប។ ទសវត្សទី៦០ ផ្លូវរបស់អាមេរិកល្អ ប៉ុន្តែ២០១៩និង ២០២០ ផ្លូវចិនល្អហើយអាមេរិក អត់អាចប្រៀបធៀបបានទេ ហើយសំណង់ក៏ដូចគ្នាដែរ»។

ក្រុមអ្នកវិភាគ និងអ្នកជំនាញកិច្ចការអន្តរជាតិ បានលើកឡើងថា ការពឹងផ្អែកហួសហេតុពេកតែទៅលើមហាអំណាចចិន តែមួយ អាចធ្វើឱ្យកម្ពុជាធ្លាក់ចូលក្នុងអន្ទាក់បំណុលវណ្ណកជាមួយចិន ដែលអាចធ្វើឱ្យចិនអាចដាក់អាណានិគមសម័យថ្មីនៅ កម្ពុជាបាន។

ប្រធានអង្គការខុមហ្វ្រែល (Comfrel) លោក គល់ បញ្ញា បានប្រាប់វិទ្យុអាស៊ីសេរីថា របៀបវិនិយោគនិងការឱ្យលុយខ្លីរបស់ចិន ទៅកាន់ប្រទេសក្រីក្រមួយចំនួន បានបង្កឱ្យមានការព្រួយបារម្ភជាខ្លាំងព្រោះដោយសារការខ្វះតម្លាភាព ការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងខ្វះការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋក្នុងការពិនិត្យមើលនូវគ្រោងទាំងនោះ។ លោកស្នើឱ្យកម្ពុជាមានការប្រុងប្រយ័ត្ន ហើយត្រូវស្តារ ឡើងវិញនូវដំណើរការលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ដែលអាចធ្វើឱ្យកម្ពុជាអាចមានប្រៀបក្នុងការធ្វើ ពាណិជ្ជកម្ម ស៊ីជាមួយបណ្តាប្រទេសនានា ដែលក្នុងនោះរួមជាមួយប្រទេសចិនផងដែរ៖ «យកប្រទេសយើងអាស្រ័យតែ ប្រទេសចិន អាហ្នឹងជាបញ្ហាធំមួយដែលអាចធ្វើឱ្យប្រទេសយើងជួបហានិភ័យនៃវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច វិបត្តិពាណិជ្ជដែលអាចកើតមាន បើសិនការរកស៊ីយើងអាស្រ័យទៅប្រទេសមួយ ក្រុមមួយ អាហ្នឹងវាជួបបញ្ហា ឧទាហរណ៍ប្រទេសចិនមានវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច យើង នឹងធ្លាក់ដែរ ដោយសារតែយើងអត់អាចមានការរកស៊ីចម្រុះអ៊ីចឹង យើងត្រូវតែមានការប្រុងប្រយ័ត្នឱ្យបានខ្ពស់។

ដោយឡែកលោក ឯម សុវណ្ណារ៉ា អ្នកជំនាញខាងវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ បានឱ្យដឹងថា អ្វីដែលស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំ នៅកម្ពុជាលើកឡើង ស្តីពីទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មដែលចិនកំពុងធ្វើនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាការពិតនិងកំពុងកើតមានឡើង នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយការវិនិយោគរបស់ចិនក៏ដូចជាការកសាងផ្លូវ ស្ថាន និងវារីអគ្គិសនីរបស់ក្រុមហ៊ុនចិននៅក្នុង

ប្រទេសកម្ពុជា ធ្វើឡើងដោយខ្លះតម្លាភាពនិងគ្មានការដឹងលឺពីប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទូទៅ៖ «អ្វីដែលសហរដ្ឋអាមេរិកផ្សព្វផ្សាយ ពាក់ព័ន្ធនឹងជំនួញពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាចិន ហើយលើកទីផ្សារដែលទំនិញចិនចូលទីផ្សារកម្ពុជារហូតដល់៨៧ភាគរយ។ វាជា ទិន្នន័យមួយដែលអាចទទួលយកបាន វាកើតឡើងអ៊ីចឹងមែន។ ត្រូវមានការដេញថ្លៃ មានការឱ្យប្រជាពលរដ្ឋដឹងលឺ គ្មានការ លាក់លៀម ស្មើភាពគ្នាដល់អ្នកវិនិយោគផ្សេងៗដើម្បីមកប្រកួតប្រជែង។ ឧទាហរណ៍ថា ចិនមកវិនិយោគកសាងផ្លូវ កសាង ស្ពាន ឬក៏វារីអគ្គិសនីមួយចំនួនអ៊ីចឹង អាហ្នឹងយើងអត់មានឱ្យប្រជាពលរដ្ឋយើងដឹងលឺទាំងអស់គ្នាទេ។

ជុំវិញក្រុមហ៊ុនចិនដែលរងការចោទប្រកាន់ថា បន្ទុយកទំនិញមកកម្ពុជាដើម្បីបន្តពន្ធអាមេរិកនោះ លោក អេរិន ឆ្វាតចេះ (Arend Zwartjes) បានបញ្ជាក់ថា ក្រសួងសន្តិសុខមាតុភូមិរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក កំពុងទាក់ទងជាប្រចាំ និងធ្វើការងារជាមួយ មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់របស់កម្ពុជា ក្នុងការស៊ើបអង្កេតនិងវែកមុខរកក្រុមហ៊ុនចិនមួយចំនួន ដែលបានកេងប្រវ័ញ្ចលើប្រព័ន្ធ ពាណិជ្ជកម្ម និងហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ លោកបន្តថា ក្រសួងសន្តិសុខមាតុភូមិរបស់អាមេរិក មានវិធីសាស្ត្រជាច្រើនក្នុង ការតាមដាននិងវែកមុខក្រុមហ៊ុនចិនមួយចំនួន ហើយក្នុងករណីចាំបាច់អាចចាត់វិធានការជាបន្ទាន់ក្នុងការដាក់ពិន័យនិង បញ្ឈប់ជាបន្ទាន់នូវក្រុមហ៊ុនចិនទាំងនោះ ក្នុងការផ្ទេរទំនិញរបស់ខ្លួនតាមនាវា ក្នុងដែនទឹកកម្ពុជា ហើយធ្វើការជាមួយអាជ្ញាធរ អនុវត្តច្បាប់ ដើម្បីរំលែកខ្ទប់នូវសកម្មភាពខុសច្បាប់ទាំងនេះ។ លោកបន្តទៀតថា ខុសពីក្រុមហ៊ុនចិន ក្រុមហ៊ុនអាមេរិកដែលមក រកស៊ីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានតម្លាភាព ជួយបណ្តុះបណ្តាលពលរដ្ឋកម្ពុជាហើយជួលពួកគេឱ្យធ្វើការជាមួយក្រុមហ៊ុនរបស់ ខ្លួន ដោយមិនយកបុគ្គលិកពីប្រទេសរបស់ខ្លួនដូចក្រុមហ៊ុនចិននោះឡើយ។ លោកលើកឡើងផងដែរថា ការវិនិយោគក្នុងវិស័យ សាងសង់ផ្លូវជាតិ និងស្ពានរបស់ប្រទេសចិន បានធ្វើឱ្យកម្ពុជាជំពាក់បំណុលចិនកាន់តែច្រើនឡើងៗ ហើយការបំផ្លាញបរិស្ថាន ក៏មានចំនួនកាន់តែធំ ដែលកម្ពុជាគួរតែពិនិត្យមើលដើម្បីធ្វើឱ្យមានតម្លាភាព ហើយវាយតម្លៃដោយម៉ត់ចត់ដើម្បីធានាថា ការ វិនិយោគរបស់ចិនទាំងនោះពិតជាបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដោយពិតប្រាកដដល់ពលរដ្ឋនិងប្រទេសកម្ពុជា។